

Lavere oliepris øger omkostning ved grøn omstilling

Prisen på olie og andre fossile brændsler er faldet kraftigt gennem det seneste år. Energipriserne er generelt faldet med omkring en fjerdedel, selv når der tages hensyn til den stigende dollarkurs. Terminsmarkederne forventer lavere priser også på længere sigt.

Lavere energipriser er en fordel for dansk økonomi, men gør samtidig den grønne omstilling dyrere. Billigere fossil energi øger forbruget og CO₂-udledningen og gør vedvarende energi mindre konkurrencedygtig. Ved uændret ambitionsniveau og CO₂-udledning skal afgifter mv. stige svarende til hele gevinsten for husholdninger og virksomheder ved prisfaldet. Selv når der tages hensyn til, at staten også vil få øgede indtægter, er der et stort samfundsøkonomisk tab.

Ved et vedvarende fald i prisen på fossil energi på 20 pct. kan den yderligere samfundsøkonomiske omkostning ved grøn omstilling skønnes til 10,4 mia.kr. om året.

Det anbefales, at danske politikere justerer ambitionsniveauet efter de øgede omkostninger. Danmark vil fortsat kunne opfylde, hvad vi har forpligtet os til i EU, så der er tale om at begrænse dansk enegang, som er kritiseret for ikke at have effekt på de globale udledninger. Udbuddet af vindudbygning kan stilles i bero. Desuden kan målene opnås mere omkostningseffektivt end i dag.

Indledning

Olieprisen er faldet markant gennem 2014 og ind i 2015. Prisen blev noteret over 140 USD/td umiddelbart op til finanskrisen i 2008, hvorefter den faldt skarpt, men har siden 2010 atter ligget over 100 USD/td, indtil den sidste år gennembrød både dette niveau og i perioder endda 50 USD/td. I øjeblikket er prisniveauet på under 60 USD/td. En del af faldet bliver dog modificeret af, at dollaren er blevet styrket over for ikke mindst euro og dermed den danske krone.

Målt i dollar var olieprisen ved indgangen til 2. halvår i år faldet 41 pct. i forhold til for et år siden. Målt i kroner er faldet knap 28 pct. Også prisen på kul og naturgas er faldet betydeligt, men ikke helt så kraftigt. IMF's energiprisindeks er målt i danske kroner faldet 26 pct. og 39 pct. i USD.

Markederne forventer ikke, at olieprisfaldet er kortvarigt. Terminspriserne i 2022 lå ved indgangen til 2. halvår 2015 på godt 70 USD/td eller ca. halvdelen af det hidtidige toppunkt.

Prisforventningerne er yderligere blevet svækket af den amerikansk-iranske atomaftale, som ventes at medføre øget iransk olieproduktion og -eksport.

Olieprisfald er umiddelbart en fordel

Olieprisfaldet er samlet en fordel for dansk økonomi¹. Lavere energiomkostninger øger realindkomsterne og produktiviteten. Den afdæmpede effekt på forbrugerpriserne er såkaldt "god deflation"².

Lavere oliepris indebærer umiddelbart lavere indtægter fra olieproduktionen i Nordsøen, og statens indtægter herfra (kulbrinteskat, selskabsskat og statsandel af overskud) falder ligeledes. Danmark er netto-

---

1 Jf. f.eks. følsomhedsberegningerne i de årlige konvergensprogrammer, senest Konvergensprogram 2015.

2 "God deflation" eller et positivt udbudschock kræver ikke lavere lønstigningstakt for at opretholde uændret beskæftigelse, men øger lønningernes købekraft. Det påvirker heller ikke den vedvarende stigningstakt i de generelle priser, men prisniveauet.

eksportør af olie, og derfor er den umiddelbare effekt på handelsbalancen negativ. Der vil dog være positive afledte effekter på de offentlige finanser og eksport af øget aktivitet i Danmark og udlandet.

Men gør den grønne omstilling dyrere

En lavere oliepris øger imidlertid samtidig den samfundsøkonomiske omkostning ved den grønne omstilling. Ved lavere oliepris stiger det samlede energiforbrug, og andelen af vedvarende energi bliver lavere. Begge dele medfører øget udledning af CO₂. For at nå de samme mål med hensyn til udledning af CO₂ som hidtil skal den såkaldte skyggepris på CO₂ (det vil primært sige afgifter) hæves lige så meget som priserne på fossilt brændsel er faldet. Det vil sige, at hele husholdningerne og virksomhedernes umiddelbare energiprisfald skal neutraliseres.

En del af den private sektors ekstra omkostninger vil i så fald bestå i merprovenu til statskassen. Det kan i princippet føres tilbage gennem lettelser af andre skatter og afgifter. Men hertil kommer et samfundsøkonomisk dødvægtstab, bestående af ekstraomkostninger, der ikke kommer statskassen til gode³.

Samfundsøkonomiske omkostninger på 10,4 mia.kr. ved 20 pct. prisfald

Det samfundsøkonomiske dødvægtstab ved energipolitikken kan beregnes til 27,1 mia.kr. om året ved de energipriser og -afgifter, som var gældende i begyndelsen af 2014⁴. Som nævnt er de internationale noteringer på fossile brændsler faldet med omkring en fjerdel i løbet af det seneste år i danske kroner og 40 pct. i USD.

Hvis det lægges til grund, at prisen på fossile energikilder generelt falder længerevarende med 20 pct. i forhold til begyndelsen af 2014, vil det samlede samfundsøkonomiske dødvægtstab øges til 37,5 mia. kr.

Prisen for den grønne omstilling vil altså øges med 10,4 mia.kr.

Falder energipriserne i gennemsnit kun 10 pct., stiger den samfundsøkonomiske omkostning med 4,7 mia.kr.

Det skal understreges, at der naturligvis stadig er usikkerhed om energipriserne resten af 2015 og senere. Kortsigtede fluktuationer vil ikke have så stor effekt på den samfundsøkonomiske omkostning som permanente niveauskift i prisen. Foreløbig har oliepriserne svinget omkring et klart lavere niveau i 2015 efter at være faldet markant i 2014.

Beregningen af det yderligere samfundsøkonomiske tab er desuden baseret på uændrede politiske ambitioner for den grønne omstilling og konkret på uændret udledning af CO₂ fra energiforbruget. På kort sigt er det dog sandsynligt, at ambitionsniveauet sænkes noget. Det er dog ikke udtryk for, at den grønne omstilling ikke er så dyr som beregnet, men at det vælges politisk at lempe på ambitionerne.

For den såkaldte PSO-afgift på el (som finansierer subsidier til vedvarende energi) gælder imidlertid, at den stiger automatisk, når elprisen før afgift falder. Alene fra 2013 til 2014 steg afgiftsbetalingen med 1½ mia.kr. eller mere end en fjerdel.

Samtidig er prisen på CO₂-kvoter i EU steget lidt, men fra et lavt niveau, som afspejler, at der er betydelig markedsskepsis over for den politiske villighed til at gennemføre de langsigtede mål i EU-landene.

Plads til at sænke ambitionsniveauet

Danmark vil kunne leve op til sine nuværende internationale forpligtelser uden at øge afgifterne svarende til prisfaldet på fossile brændsler. Danmark er i første omgang forpligtet af EU's 2020-mål, som godt vil

---

3 I stedet for at give indirekte støtte til vedvarende energi gennem afgiftsfritagelse kan den gøres konkurrencedygtige gennem direkte tilskud. Denne form for støtte ydes f.eks. til vindenergi. Det er et lignende, men større dødvægtstab ved direkte støtte.

4 Se Brøns-Petersen (2014): "Unødvendige omkostninger i energipolitikken på 7½ mia.kr." http://cepos.dk/sites/default/files/analyse_publication/Notat_Samfunds%C3%B8konomisk_e%20omkostninger%20ved%20uens%20afgifter_okt2014.pdf

kunne opfyldes med den nuværende indsats, dvs. uden at sende yderligere havvindmølleparker i udbud. Det er formentlig også tilfældet for EU's 2030. Disse mål skal dog under alle omstændigheder drøftes i EU i gen i lyset af det internationale klimatopmøde i Paris sidst på året.